

EĞİTİMDE YENİ YAKLAŞIMLAR DERGİSİ JOURNAL OF NEW APPROACHES IN EDUCATION

Cilt/Volume: 7
Sayı/Issue: 2

Research Article
Araştırma Makalesi

Yıl/Year: 2024
ISSN: 2667-5390

SPOR EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN GELECEĞE İLİŞKİN TUTUMLARININ ARAŞTIRILMASI¹

Mert KARADEMİR
Mertkarademir046@gmail.com
Fırat Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Prof. Dr. Yunus Emre KARAKAYA
emrekarakaya@firat.edu.tr
Fırat Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Makale Bilgisi (Article Info): Geliş (Received): 27.10.2024, Kabul (Accepted): 10.12.2024, Yayın (Published): 25.12.2024

ÖZ

Bu araştırma, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının ele alınan demografik değişkenlere bağlı olarak nasıl şekillendiğini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim ve öğretim yılında üniversitelerin Spor Bilimleri Fakültelerinde eğitim ve öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise Fırat Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinin Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllülük esası ile katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubu toplam 602 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacı ile araştırmacının kendisi tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunun yanı sıra dört alt boyuttan oluşan geleceğe yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan ölçek formundan elde edilen nicel verilerin analizleri lisanslı SPSS 22.0 paket programı ile yapılmıştır. Araştırmanın geleceğe yönelik tutum ölçeğinde spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin eğitim aldıkları üniversite, yaş, medeni durumu değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Ancak mesleğe yönelik tutum değişkeninde anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p > 0.05$). Ayrıca araştırma grubundan elde edilen veriler doğrultusunda geleceğe yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları arasında pozitif yönde doğrusal, orta, yüksek ve çok yüksek düzeyde ilişki olduğu bunun da istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının okudukları üniversite, yaş ve medeni durumlarına göre farklılık oluşturduğu, mesleğe yönelik tutumlarının ise geleceğe yönelik tutumlarına etki etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca olumlu, iyimser, yeniliklere açık olma ve geleceği yönetme düşüncelerinin olumlu olmasının aynı şekilde geleceğe yönelik tutumlarına da olumlu yansımalar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, öğretmen adayı, beden eğitimi ve spor, geleceğe yönelik tutum.

Investigation of Attitudes towards Future of Students Taking Sports Education

ABSTRACT

This research was conducted to determine how the future attitudes of university students receiving sports education are shaped depending on the demographic variables discussed. The population of the research consists of students studying at the Sports Sciences Faculties of universities in the 2023-2024 academic year. The sample group consists of students studying at the Sports Sciences Faculties of Fırat University, Kahramanmaraş Sütçü İmam University and

¹ Bu çalışma, danışmanlığını Prof. Dr. Yunus Emre KARAKAYA'nın yaptığı Mert KARADEMİR'in "Spor Eğitimi Alan Öğrencilerin Geleceğe İlişkin Tutumlarının Araştırılması" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Çanakkale Onsekiz Mart University and who want to participate in the research on a voluntary basis. Sample group consists of a total of 602 students. In the research, in order to obtain the opinions of the sample group and collect data, a personal information form created by the researcher himself, as well as an attitude scale towards the future consisting of four sub-dimensions, was used. Analyzes of the quantitative data obtained from the scale form used were made with the licensed SPSS 22.0 package program. In the future attitude scale of the research, a statistically significant difference was found in the variables of university students receiving sports education, age ve marital status ($p < 0.05$). However, no significant difference was detected in the variables and attitude towards the profession ($p > 0.05$). In addition, in line with the data obtained from the research group, it was determined that there was a positive linear, medium, high and very high level relationship between the sub-dimensions of the attitude towards the future scale, and this was also statistically significant. As a result, it has been concluded that the attitudes of university students who receive sports education towards the future differ according to the university they study at, their age ve marital status, and that their attitudes towards and profession do not affect their attitudes towards the future. In addition, it has been concluded that being positive, optimistic, open to innovations and having positive thoughts about managing the future also have positive reflections on their attitudes towards the future.

Keywords: Sports, teacher candidate, physical education and sports, attitude towards future.

Atf için (To cite this article):

Karademir, M., & Karakaya, Y. E. (2024). Spor eğitimi alan öğrencilerin geleceğe ilişkin tutumlarının araştırılması. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi (EYYAD)*, 7(2), 228-242. <https://doi.org/10.70325/eyyad.1574523>

GİRİŞ

Geleceği ile ilgili düşünce ve tasarımlarını iyi yapamayan ve yaşamından istediği şeyleri hayata geçiremeyen ve gerçekleştiremeyen bireylerin yoğun bir şekilde kaygı ve karamsarlık hissi yaşamaları ve dolayısıyla geleceğine yönelik tutumlarının olumsuz yönde gelişmesi öngörülebilir duygu ve davranış olarak ortaya çıkabilmektedir.

İş yaşamında stres iş taleplerinden dolayı kabul edilebilir olmasına karşın kişinin kendisini gösterme fırsatı bulamaması ve kendisini göstermek için çevresinden destek görememesi uzun süreli stresin neden olduğu tükenmişliğe neden olabilmektedir. Bundan dolayı mesleki eğitimlerini almış ve kendi mesleğine uygun tercihler yapmış bireyler geleceğine yönelik beklentilerinde olumlu sonuçlara ulaşmaları son derece önemlidir (Çokluk, 2014).

Gelecekte herhangi bir şeyin olabileceğine inanmayı beklenti kavramını açıklamakta kullanabiliriz (Thome-Dutra ve ark., 2015). Gelecek beklentisi bireyin içinde bulunmuş olduğu hayatı ve yaşam standardını etkileyen bir unsurdur. Bireyin hayatı boyunca edinmiş olduğu tecrübeler bu beklentilerin özünü değiştirmektedir. Yaşanmış olan deneyimlerin iyi bir şekilde sonuçlanması kişinin içinde bulunmuş oldukları dönemlerin gerekliliklerini başarılı bir şekilde üstesinden gelmelerini, yerine getirmelerini ve beklenti seviyelerini artırmış olarak daha sonraki yaşantılarına yönelik olarak yüksek düzeyde efor sarf etmelerini sağlamaktadır. Geleceğimize yönelik koymuş olduğumuz hedefler ve amaçlar ise öz düzenlemeyi belirleyen önemli bir etkidir. Bu hedeflerimizi yakın zamanımızda ya da uzak zamanımızda ulaşabilmek için belirleriz. Bireyin geleceğine yönelik amaçları bütün davranışlarına yön vererek bunun sonucunda olumlu bir katkı ya da tam tersine olumsuz bir etki yapmaktadır (Topaktaş, 2015; Tuncer, 2011).

Alanyazında geleceğe yönelik tutumun kavramsal gelişimi zaman, geçmişten bugüne, bugünden de geleceğe kişinin kontrolü dışında ve kesintisiz şekilde devam eden bir süreç olarak ifade edilmektedir. Bireyler ise bu kendi kontrolünün dışında olan zaman kavramının içerisinde yerini almaktadır. Alanyazına bakıldığında zaman kavramı karşımıza geçmiş, şimdi ve gelecek zaman olmak üzere üç şekilde çıkmaktadır. Diğer canlılardan farklı olarak insanlar, şimdiki yaşamının yanı sıra geçmişi de anlamlandırır ve geleceği de planlama çabasıdadırlar (Nuttin ve Lens, 1985; Smith, 1998).

Kişiler hayatları boyunca hedeflerini gerçekleştirebilmek amacıyla geleceğini planlama eğilimlidirler. Bireyin gelecekteki amacını belirleyerek yönelmesinin yanında, nasıl bir tutum ortaya koyarak yönelmeye çalıştığı da çok önemli bir konudur. Her birey gelecekle ilgili düşüncelerini kendi bakış açısına göre şekillendirmektedir. Bu bağlamda, her bireyin zamanı farklı şekilde algılamakta olduğu ve bazı kişilerin gelecekte bahsederken daha iyimser, bazılarının ise daha kötümser bakış açlarına sahip oldukları görülmektedir (Burant, 2006). Bireylerdeki bu algı farklılıklarından dolayı, psikolojik zaman kavramı ortaya çıkmıştır. Psikolojik zaman dört boyutlu bir yapıdan meydana gelmektedir. Zamanın birey tarafından hızlı

veya yavaş, dolu veya boş, huzurlu veya hareketli olup olmadığını içeren “zaman deneyimi” boyutu bunlardan ilkidir. Zaman yönelimi ikinci boyutu oluşturmaktadır. Bu boyut kişinin geçmiş, şimdi veya gelecek zamandan hangisine odaklı olduğunu ortaya koymaktadır. Zamana ilişkin tutum ve inanç ise üçüncü boyutu oluşturur. Burada zaman kavramının kişi için anlamı ve bireyin zamana ilişkin düşüncelerini ortaya koyulmaktadır. Dördüncü ve son boyut ise “bireyin zaman nedeniyle hangi davranışta bulunduğu”dur. Bu boyutta kişinin zamanı nasıl kontrol ettiği, idareli kullanıp kullanmadığı söz konusudur (Shmotkin ve Eyal, 2003). Bütün burada hareketle, her bireyin aynı zaman dilimini farklı şekillerde algılayabileceği ve algılanan zamana karşı farklı tutumlar geliştirebileceği ifade edilebilir.

Geleceğe yönelik tutum, gelecekteki olayları tahmin etmek, organize etmek veya planlamak için bireylerin sergilediği yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşım şekli genellikle olumlu ve olumsuz olmak üzere iki farklı şekilde olmaktadır. Olumlu bakış açısına sahip kişiler geleceğe iyimser bir şekilde ve umutla bakarlarken, olumsuz bakış açısına sahip olan bireyler ise geleceğe yönelik daha kötümser bir bakış açısına sahiptirler (Gjesme, 1983; Eryılmaz, 2011).

Güler-Edwards ve İmamoğlu (2008) geleceğe yönelik tutumu, geleceğe yönelik olumlu-olumsuz tutum veya iyimser-kötümser şeklindeki sınıflandırmalardan farklı olarak, olumlu, kaygılı/korkulu ve planlı olmak üzere üç şekilde ele almışlardır. Geleceğe yönelik kaygılı/korkulu tutum, gelecekte ne olacağını ile ilgili bilinmezlik nedeniyle bireyin kaygı, korku, huzursuzluk ve rahatsızlık duymasını ifade etmektedir. Geleceğe yönelik planlı tutum, bireyin geleceği bugünden planlamanın gerekliliğine inanmasını ve sürekli bir şekilde planlayıcı bir eğilimde olmasını yansıtmaktadır. Geleceğe yönelik olumlu tutum ise bireyin gelecekte olumlu beklentilerinin olmasını ifade etmektedir (Akyol, 2021). Geleceğe yönelik olumlu tutum, bireyin gelecekle ilgili planlama yapması ve bulunduğu zamandaki duygu, düşünce ve davranışlarının gelecek beklentilerine uygunluk içerisinde olması anlamına gelmektedir (Strathman, 1994).

Genç yetişkinlik yıllarının başlarında bireylerin gelecekteki ciddi bir şekilde planlamaya başlamaları ve şimdiden aldıkları kararlar ile geleceğe ilişkin bir yol haritası çizmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla genç yetişkinlik dönemi, bireylerin planlarını gerçekleştirmelerine esas teşkil edecek zaman farkındalığını geliştirme dönemidir. Aslında kişilerin gelecek yaşamlarını plan altına aldıkları genç yetişkinlik dönemi beraberinde getirdiği karmaşık ve zor durumlarda dikkatli ve stratejik bir planlama gerektirmektedir. Bu nedenle geleceğe ilişkin tutumlarının olumlu olmasının, kişinin motivasyonunu pozitif hale getirmek ve geleceğe umut dolu bakmasını sağlamanın yanı sıra değerli sonuçlara ulaşmasında önemli bir yeri olduğu ifade edilmektedir (McInerney, 2004; Shmotkin ve Eyal, 2003; Seijts, 1998).

Geleceğe yönelik olumlu tutuma sahip olmak geliştirilebilir bireysel bir özellik olup, psikolojik iyi oluşu oluşturan faktörlerden de biridir (MacLeod ve Conway, 2007). İmamoğlu ve Güler-Edwards geleceğe umutla bakan ve olumlu bir tutuma sahip olan bireyin hedef ve amaçlarına ulaşabilmek için daha olumlu olacağı, çaba göstermede ısrar eden olacağı ve kolay vazgeçmeyerek pes etmeyeceğini belirtmektedir (Güler-Edwards ve İmamoğlu, 2007). Eryılmaz (2011)’ da buna benzer biçimde olumlu gelecek yönelimine sahip olan kişilerin gelecek hususunda iyimser ve umutlu olduklarını, olumsuz gelecek yönelimine sahip olan kişilerle mukayese edildiğinde bu kişilerin gelecekteki hedeflerine ulaşmak için daha çok çaba gösterdiklerini belirtmektedir.

Geleceğe yönelik olarak olumlu bakış açısı daha iyimser ve daha umutlu olmayı gerektirdiği ifade edilirken, bu sayede kişi amaç ve hedefleri doğrultusunda yol alırken hemen vazgeçmeden ısrarcı bir eylem içerisinde olmaktadır. Aynı zamanda olumlu bir gelecek tutumu kişilerin motivasyonlarında olumlu bir netice vererek yükseltmektedir (Koçyiğit, 2014; McInerney, 2004).

Güler (2004), geleceğe yönelik tutumu kişilerde kaygılı, planlı ve olumlu olarak değerlendirmektedir. Geleceğe yönelik tutumu kaygılı olan kişilerde gelecekteki belirsizlik ve bilinmezlik kaygı ve endişe olarak ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda, bu kişiler gelecek korkusu yaşamaktadır. Bu korkuları ve kaygıları bireyleri hayal kırıklığına uğramamak adına geleceğe dönük plan yapmalarında engel teşkil etmektedir. Geleceğe yönelik tutumlarında planlı olan kişilerde ise bunun tam tersine geleceğe yol alırken planlarının uzun vadeli yapılarak ilerlemenin gerektiğini düşünme şekli ortaya çıkmaktadır. Geleceğe yönelik olumlu tutum taşıyan kişilerde ise geleceğe dair umutlu bakış açısının yanı sıra, bugünden daha iyi olacağını düşünerek ve bunun için çabalamak da gerekmektedir (Koçyiğit, 2014; Zaleski, 1996).

Alanyazına göre yapılan araştırmalarda geleceğe yönelik olumlu tutumun düşüklüğü depresyona ve kaygıya yakınlığı artırabildiği belirtilmiştir. Bu anlamda geleceğe yönelik tutumun bireyin ruhsal sağlığına etki ettiği düşüncesi desteklenmektedir. Bununla beraber alanyazın incelendiğinde, geleceğe yönelik tutumun olumlu olması ile geleceğe dair olumlu sonuç beklentisi olarak ifade edilen iyimserliğin (MacLeod ve ark., 1997;

Chang ve ark., 1997) benzer anlamda kullanılabilirdiği söylenebilir. İyimserlik, sorunlar ile başa çıkmada, çözülmesi zor sorunları kabullenmede ve yaşanan olaylarda olumlu yönlere odaklanmada önemli bir unsurdur. Bununla birlikte de iyimserliğin kişilerde çeşitli sağlık sorunlarını en aza indirme eğilimi taşıdığı belirtilmektedir. İyimser bir tutuma sahip olmanın problemlerle başa çıkma yeteneklerinin yanında hedefe doğru ilerlerken daha fazla esneklik ve azmi de beraberinde getirdiği ifade edilmektedir (Carver, 2010; Mens ve ark., 2021).

Geleceğe dair iyimser bakış açısı ile kişilerin işlerine daha fazla odaklandıkları ve işleri ile daha çok meşgul oldukları görülmektedir (Malinowski ve Lim, 2015). Bunun yanı sıra iyimserlik, bireylerin kendi yaşamlarına bakış açılarına da olumlu etki sağladığı için yaşam doyum düzeylerini yükseltmekte, psikolojik uyumsuzluk yaşama ihtimallerini azaltmakta ve gençlerin geleceklere dair kariyer planlaması yapmasına olumlu etki sağlamaktadır (Santilli ve ark., 2016; Lopez, 2018; Vahkakoski, 2019).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Üniversite eğitimi, kişilerin belirlemiş oldukları mesleği gerçekleştirmek için aldıkları son eğitim ve öğretim kurumudur. Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının şekillendiği düşünülen bu eğitim sürecinin aslında daha önceden ve uzun vadede olması gerekmektedir. Diğer taraftan, üniversitede öğrenim gören öğrencilerinin gelecekte yaşanabilecek olayların sonuçlarını kendinden daha küçük yaşlarda olan öğrencilere göre, daha objektif ve gerçekçi olarak değerlendirmeleri önemlidir. Üniversitede mesleki eğitim ve öğrenimi tamamlandıktan sonra üniversite öğrencilerinin, geleceklere yönelik olarak tayin etmiş oldukları hedeflere, yaşamdan beklentilerine ve yapmak istedikleri şeylerle ilgili mesleki seçimlerinde yer alabilmek arzusu ile geleceklere ilişkin tutum sergilerler. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin kendi geleceklere planlamada bu durumu üniversitede öğrenim görürken planlamaları gerektiği söylenmektedir. Bunun yanı sıra, kişinin geleceği ile ilgili önceden plan yapması, hem kendinin hem de bir başka bireyin gelecekteki hayatında olabilecek olumsuzluklara karşı önceden önlem alabileceği anlamına gelebilir. Geleceğini önceden planlayabilen kişilerin, mesleğinde ve sosyal hayatında başarılı olması ve topluma faydalı bir birey olması için de geleceğine yönelik olumlu tutum beslemesi beklenmektedir. Bu noktadan hareketle spor eğitimi alan öğrencilerin geleceğe yönelik tutumlarının incelenmesinde araştırma grubuna üniversite öğrencilerinin dahil edilmesi uygun görülmüştür.

Bu araştırma, üniversitelerin spor bilimleri fakültesinde eğitim ve öğrenim gören öğrencilerin geleceğe yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışmada yaş, üniversite, medeni durum, mesleğe yönelik tutum gibi farklı demografik değişkenler açısından öğrencilerin geleceğe yönelik tutumları incelenmiştir. Üniversitede mesleki eğitimleri ile ilgili gerekli yeterliliği aldıktan sonra, bu mesleklerini gerçekleştirmek için hayata başlayacak olan kişilerin, geleceklere nasıl algıladıkları önemli bir konudur. Çünkü henüz meslek hayatlarının başında olacak bu bireyler önemli bir insan gücü potansiyelini oluşturacaklardır. Öğrencilere geleceğe yönelik tutumlarının olumlu ya da olumsuz yönlerini etkileyen değişkenlerin neler olduğunun bilinmesinin onlara bilimsel olarak yapılacak yönlendirmeler için önemli bir konu haline gelmektedir. Öğrencilerin geleceklere ile ilgili duyulan gerek kaygı gerekse olumsuz algılamalarla ilgili bilgiler, onlara sunulacak olan hizmetlerin kalitesini artırmada yol gösterici olabilecektir. Buradan yola çıkarak, üniversite öğrencilerinin geleceği nasıl algıladıkları ve buna etki eden değişkenlerin neler olduğunun incelenmesi önemli görülmektedir. Bu doğrultuda, öğrencilerin geleceklere yönelik kaygılı tutumları azaltılabilir veya gerekli önlemleri almada çözüm yolları üretilebilir. Dahası olumsuz algı içerisinde mesleki eğilimlerini negatif etkileyebilecek davranış göstermelerinin altında yatan nedenleri ortaya koymada ve bunlarla baş etmede yeni stratejiler oluşturmaya yardımcı olunabilir. Bu da geleceğe yönelik daha pozitif ve uzun süreli planlı eğitim almalarına ortam sağlayabilir.

Üniversitede öğrenci olmak günümüz şartlarında özellikle iş bulabilme kaygısı oluşturabildiğinden, “Gelecekte acaba iyi bir iş bulabilir miyim?, Gelecekte beni nasıl bir yaşantı bekliyor?” gibi sorular sormasına ve geleceğe yönelik tutumlarını olumlu ya da olumsuz etki altına almasına neden olmaktadır (Özselam, 2023). Bu doğrultuda, üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarına etki edebilecek farklı değişkenler bulunabilmektedir. Buradan yola çıkarak, spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin geleceğe ilişkin tutumlarının nasıl şekillendiği bu araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmada, nicel yöntemler arasında yer alan betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Tarama modelleri, geçmişte mevcut olan ya da hâlihazırda var olan durumları, olduğu gibi tasvir etmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, araştırmaya konu olan birey, nesne veya olay, herhangi bir müdahale ya da etkileme çabası olmaksızın, kendi koşulları içinde tanımlanmakta ve betimlenmektedir (Karasar, 2014).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim ve öğretim yılında üniversitelerin Spor Bilimleri Fakültelerinde eğitim ve öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise Fırat Üniversitesi (FÜ), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (KSÜ) ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinin (ÇOMÜ) Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllülük esası ile katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubu sayıları sırasıyla 239 + 183 + 180 = 602 kişi olarak belirlenmiştir. Bu üniversitelerin örneklem grubuna dahil edilme nedeni verilere kolay ulaşabilmek amaçlı olmuştur. Tarama araştırmalarında 5000 ve üzerinde yer alan büyük gruplar için genellikle 350-500 örneklemin yeterli olduğu belirtilmiştir (Salant ve Dillman, 1994). Ayrıca Cohen, Manion ve Morrison (2000)'da, 5000 üzerindeki gruplarda 357; 10000 üzerindeki gruplarda 370 örneklemin yeterli olduğu ifade edilmiştir (Cohen ve ark., 2000). Buradan hareketle araştırmada kullanılan örneklem sayısı yeterli olarak kabul edilmiştir.

Spor eğitimi alan öğrencilerden demografik bilgilere yönelik “üniversite”, “cinsiyet”, “yaş”, “medeni durum”, “mesleğe yönelik tutum” değişkenlerinde bilgiler elde edilmiştir. Bu bilgilere yönelik veriler aşağıdaki gibidir:

- Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin %30.4'ünün KSÜ'den, %39.7'sinin FÜ'den ve %29.9'unun ÇOMÜ'den olduğu belirlenmiştir.
- Araştırma grubunun %61'ini erkek ve %39'unu kadın öğrenciler oluşturmaktadır.
- Araştırma grubunun %29.9'u 18-19 yaş, %33.6'sı 20-21 yaş, %28.7'si 22-23 yaş, %3.8'i 24-25 yaş ve %4'ünün ise 26 ve üzeri yaş grubunda olduğu belirlenmiştir.
- Araştırma grubunun %2.3'ünün evli ve %97.7'sinin bekar olduğu belirlenmiştir.
- Araştırma grubunun mesleğe yönelik tutumlarının %52.7'sinin kötü, %13.1'inin orta, %34.2'sinin ise iyi olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu” ve Bodur ve Seren (2020) tarafından oluşturulan “Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırmacılar katılımcıların kişisel bilgilerini elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Katılımcılardan demografik değişkenler (üniversite, yaş, medeni durum, mesleğe yönelik tutum) ile ilgili bilgi istenmiştir.

Geleceğe yönelik tutum ölçeği Bodur ve Seren (2020) tarafından kişilerin geleceğe yönelik tutumlarının ölçülmesi amacıyla geliştirilen bir ölçektir. Bu maddeler geleceği düşünme ve planlama, olumlu gelecek tasarımı/iyimserlik, yenilikçi olma, geleceği yönetme olarak dört alt boyut altında dağılım göstermektedir. Geleceği Düşünme ve Planlama 1, 3, 5, 13, 14, 17. maddeler olup Cronbach Alpha =0.83, Olumlu Gelecek Tasarımı 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 21. maddeler ve iç Cronbach Alpha =0.82, Yenilikçi Olma 15, 16. maddeler ve Cronbach Alpha =0.87 ve Geleceği Yönetme 10, 12, 18, 19, 20. maddeler olup Cronbach Alpha =0.70 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin geneline ait Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı tüm maddeler için 0.91 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu Cronbach Alpha katsayıları ölçeğin iç tutarlılığına işaret etmektedir. Ölçek yapısı itibarıyla 5'li likert tipine uygun geliştirilerek “(5 puan) Kesinlikle Katılıyorum”, “(4 puan) Katılıyorum”, “(3 puan) Kısmen katılıyorum”, “(2 puan) Katılmıyorum” ve “(1 puan) Kesinlikle Katılmıyorum” cevap seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçek skoru 1 ile 5 arasında değişen ortalama madde toplam puan ortalamalarına göre yorumlanmakta, ortalamanın 5'e yakınlığı geleceğe yönelik olumlu tutuma, 1'e yaklaştıkça ise geleceğe yönelik olumsuz tutuma işaret etmektedir (Bodur ve Seren, 2020).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Ölçek formundan elde edilen veriler, lisanslı SPSS 22.0 yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu araştırmada, öncelikle ölçeğin ve alt boyutlarının elde edilen verilerinin normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığını belirlemek amacıyla normallik testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda, ölçeğin basıklık ve çarpıklık

değerlerinin +1.5 ile -1.5 arasında olduğu saptanmıştır. Tabachnick ve Fidell (2007) tarafından, çarpıklık ve basıklık değerlerinin bu aralıkta bulunmasının dağılımın normal olduğu şeklinde yorumlanabileceği ifade edilmiştir. Bağımsız değişkenlerden medeni durum değişkeninin farklılaşma düzeyini değerlendirmek amacıyla parametrik testler arasında "Independent Sample t-Testi" kullanılmıştır. Üniversite, yaş ve mesleğe yönelik tutum değişkenleri açısından farklılaşmayı belirlemek için ise "Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)" uygulanmıştır. Bağımlı değişkenler arasındaki ilişkilerin düzeyi ve yönü, "Pearson Korelasyon Analizi" ile belirlenmiştir. Bağımlı değişkenler arasındaki korelasyon ilişkileri, "Çok zayıf düzeyde ilişki: 0.00-0.25; Zayıf düzeyde ilişki: 0.26-0.49; Orta düzeyde ilişki: 0.50-0.69; Yüksek düzeyde ilişki: 0.70-0.89 ve Çok yüksek düzeyde ilişki: 0.90-1.00" kategorileri çerçevesinde değerlendirilmiştir (Kalaycı, 2006).

BULGULAR

Araştırma grubunun görüşlerine göre geleceğe yönelik tutumlara yönelik bulgular ve korelasyon analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{X}	Ss	t-Değer	p-Değer
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	Evli	33	3.939	0.878	2.142	0.033*
	Bekar	568	3.570	0.966		
Geleceği Düşünme ve Planlama	Evli	33	3.888	0.821	2.309	0.021*
	Bekar	568	3.517	0.902		
Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik	Evli	33	3.984	1.003	1.745	0.081
	Bekar	568	3.642	1.099		
Yenilikçi Olma	Evli	33	4.045	1.148	1.596	0.111
	Bekar	568	3.685	1.264		
Geleceği Yönetme	Evli	33	3.884	0.845	2.270	0.024*
	Bekar	568	3.472	1.023		

*p<0.05

Tablo 1'e göre araştırma grubunun medeni durum değişkenine göre ölçek genel puan ortalamaları arasında evli ve bekarlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu (p<0.05), bu farkın evli olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin "geleceği düşünme ve planlama" ile "geleceği yönetme" alt boyutlarında yine evli olan grubun lehine istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken, "olumlu gelecek tasarım" ve "yenilikçi olma" alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 2. Araştırma Grubunun Üniversite Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{X}	Ss	F	p-Değer	Scheffe
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	(a)KSÜ	183	4.029	0.773	48.636	0.000*	a; b, c
	(b)FÜ	239	3.627	1.025			b; a, c
	(c)ÇOMÜ	180	3.103	0.826			c;a, b
Geleceği Düşünme ve Planlama	(a)KSÜ	183	3.909	0.760	34.324	0.000*	a; b, c
	(b)FÜ	239	3.538	0.955			b; a, c
	(c)ÇOMÜ	180	3.165	0.804			c;a,b
Olumlu Tasarım/İyimserlik	(a)KSÜ	183	4.161	0.883	48.640	0.000*	a; b, c
	(b)FÜ	239	3.700	1.146			b; a, c
	(c)ÇOMÜ	180	3.109	0.965			c; a, b
Yenilikçi Olma	(a)KSÜ	183	4.270	1.026	50.078	0.000*	a; b, c
	(b)FÜ	239	3.772	1.213			b; a, c
	(c)ÇOMÜ	180	3.050	1.241			c; a, b
Geleceği Yönetme	(a)KSÜ	183	3.864	0.845	33.629	0.000*	a; b, c
	(b)FÜ	239	3.559	1.070			b; a, c
	(c)ÇOMÜ	180	3.041	0.942			c; a, b

*p < 0.05

Tablo 2'ye göre, araştırma grubunun üniversite değişkenine bağlı olarak ölçek genel puan ortalamaları ve alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmektedir (p<0.05). Gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan test sonucunda, bu farkın hem ölçek genel puan ortalamasında KSÜ lehine olduğu ve en düşük puan ortalamasına sahip grubun ÇOMÜ olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan FÜ öğrencilerinin de geleceğe yönelik puan ortalamalarının hem ölçek genel puan hem de ölçek alt boyutlarında puan ortalamalarının ÇOMÜ'ne göre yüksek olduğu ve bunun da istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Araştırma Grubunun Mesleğe Yönelik Tutum Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{X}	Ss	F	p-Değer
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	(a)Kötü	317	3.630	0.974	1.116	0.328
	(b) Orta	79	3.449	0.941		
	(c) İyi	206	3.590	0.959		
Geleceği Düşünme ve Planlama	(a)Kötü	317	3.577	0.908	1.272	0.281
	(b) Orta	79	3.396	0.879		
	(c) İyi	206	3.537	0.898		
Olumlu Tasarım/İyimserlik	(a)Kötü	317	3.692	1.127	0.656	0.519
	(b) Orta	79	3.534	0.992		
	(c) İyi	206	3.669	1.088		
Yenilikçi Olma	(a)Kötü	317	3.787	1.242	2.259	0.105
	(b) Orta	79	3.455	1.323		
	(c) İyi	206	3.682	1.256		
	(a)Kötü	317	3.531	1.010	0.779	0.459

Geleceği Yönetme	(b) Orta	79	3.372	1.058
	(c) İyi	206	3.492	1.019

*p >0.05

Tablo 3'e göre araştırma grubunun mesleğe yönelik tutum değişkenine göre ölçek genel puan ortalamaları ve diğer alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Buna göre araştırmada yer alan öğrencilerin geleceğe yönelik tutumlarının mesleğe yönelik tutumlarına göre benzer özellikler gösterdiği belirlenmiştir. Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin geleceği düşünme ve planlama, iyimserlik, yenilikçi olma ve geleceği yönetme tutumları mesleklerine yönelik tutumlarına göre değişiklik göstermemektedir.

Tablo 4. Araştırma Grubunun Yaş Değişkeninde Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ölçek	Değişken	N	\bar{X}	Ss	F	p-Değer	Scheffe
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği	(a) 18-19 yaş	180	3.837	0.923	7.088	0.000*	c; a, b, d
	(b) 20-21 yaş	202	3.613	1.009			
	(c) 22-23 yaş	173	3.308	0.916			
	(d) 24-25 yaş	23	3.513	0.856			
	(e) 26 yaş ve üzeri	24	3.720	0.838			
Geleceği Planlama	(a) 18-19 yaş	180	3.758	0.854	6.499	0.000*	a, c, d
	(b) 20-21 yaş	202	3.542	0.927			
	(c) 22-23 yaş	173	3.289	0.879			
	(d) 24-25 yaş	23	3.492	0.795			
	(e) 26 yaş ve üzeri	24	3.729	0.873			
Olumlu Tasarım/İyimserlik	(a) 18-19 yaş	180	3.947	1.040	7.762	0.000*	c; a, b, d
	(b) 20-21 yaş	202	3.706	1.140			
	(c) 22-23 yaş	173	3.328	1.045			
	(d) 24-25 yaş	23	3.451	1.012			
	(e) 26 yaş ve üzeri	24	3.802	0.960			
Yenilikçi Olma	(a) 18-19 yaş	180	3.980	1.178	5.310	0.000*	a, c
	(b) 20-21 yaş	202	3.740	1.265			
	(c) 22-23 yaş	173	3.375	1.237			
	(d) 24-25 yaş	23	3.782	1.295			
	(e) 26 yaş ve üzeri	24	3.708	1.488			
Geleceği Yönetme	(a) 18-19 yaş	180	3.697	1.007	4.007	0.003*	a, c
	(b) 20-21 yaş	202	3.499	1.069			
	(c) 22-23 yaş	173	3.270	0.983			
	(d) 24-25 yaş	23	3.530	0.864			
	(e) 26 yaş ve üzeri	24	3.583	0.782			

*p <0.05

Tablo 4'e göre, araştırma grubunun yaş değişkenine bağlı olarak ölçek genel puan ortalamaları ve diğer alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmektedir ($p < 0.05$). Gruplar arası farkın nereden kaynaklandığını belirlemek için yapılan testte bu farkın hem ölçek genel puan ortalamasında hem de diğer alt boyutlarda en düşük puan ortalamalarına sahip olan 22-23 yaş kategorisinde yer alanlar aleyhine olduğu belirlenmiştir. Bütün boyutlarda "22-23" yaş grubunda olanların "18-19" yaş grubunda olanlara göre geleceğe yönelik tutum düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Araştırma Grubunun Görüşlerine Göre Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçek	Tanımlayıcılar	1	2	3	4	5
	r	1				
Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği (1)	p	-				
	r	0.932*	1			
Geleceği Düşünme ve Planlama (2)	p	0.000	-			
	r	0.969*	0.865*	1		
Olumlu Gelecek Tasarım/ İyimserlik (3)	p	0.000	0.000	-		
	r	0.846*	0.774*	0.787*	1	
Yenilikçi Olma (4)	p	0.000	0.000	0.000	-	
	r	0.901*	0.771*	0.826*	0.695*	1
Geleceği Yönetme (5)	p	0.000	0.000	0.000	0.000	-

* $p < 0.05$

Tablo 5'e göre araştırma grubundan elde edilen veriler doğrultusunda geleceğe yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları arasında pozitif yönde doğrusal, orta, yüksek ve çok yüksek düzeyde ilişki olduğu bunun da istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Ölçek genel puan ortalamaları ile alt boyutlar arasında ilişkiler incelendiğinde, geleceği düşünme ve planlama alt boyutu ile pozitif yönde ve çok yüksek düzeyde ($r=0.932$; $p < 0.05$), Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik alt boyutu ile pozitif yönde ve çok yüksek düzeyde ($r=0.969$; $p < 0.05$), Yenilikçi Olma alt boyutu ile pozitif yönde ve yüksek düzeyde ($r=0.846$; $p < 0.05$) ve Geleceği Yönetme alt boyutu ile pozitif yönde ve çok yüksek düzeyde ($r=0.932$; $p < 0.05$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca, alt boyutlar arasında; "Geleceği düşünme ve planlama" ile "Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik" arasında yüksek düzeyde ($r=0.865$; $p < 0.05$), "Yenilikçi Olma" ile yüksek düzeyde ($r=0.774$; $p < 0.05$) ve "Geleceği yönetme" ile çok yüksek düzeyde ($r=0.901$; $p < 0.05$) ilişkiler tespit edilmiştir. "Olumlu Gelecek Tasarım/İyimserlik" ile "Yenilikçi Olma" arasında yüksek düzeyde ($r=0.787$; $p < 0.05$) ve "Geleceği yönetme" ile yüksek düzeyde ($r=0.826$; $p < 0.05$) bir ilişki bulunurken, "Yenilikçi Olma" ile "Geleceği yönetme" arasında ise pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0.695$; $p < 0.05$) bir ilişki saptanmıştır.

TARTIŞMA

Üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin üniversite, yaş, medeni durum ve mesleğe yönelik tutum değişkenlerine göre geleceğe yönelik tutumlarının nasıl şekillendiği nicel yöntemlerle ortaya konularak alanyazındaki bilgiler ışığında tartışılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada ele alınan demografik değişkenlerden medeni durum değişkenine bağlı olarak; araştırma grubunun geleceğe yönelik tutumunu gösteren ölçeğin genelinden ve "geleceği düşünme ve planlama" ile "geleceği yönetme" alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Geleceğe yönelik tutum düzeylerine bakıldığında evli olanların ($\bar{X} = 3.939 \pm 0.878$) bekar olanlara göre ($\bar{X} = 3.570 \pm 0.966$) daha yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları

görülmektedir. Buna göre evli olanlar lehine çıkan sonuçlar hem ölçek geneline hem de fark çıkan alt boyutların içeriğine bakıldığında aile birlikteliğinin vermiş olduğu ileriye dönük planlama yapma ihtiyacının ve geleceğini düşünme eğilimlerinin ve geleceğe dair yönetmek istedikleri durumlara karşı tutumlarının daha olumlu olduğunu göstermektedir. Doğal olarak evli olup aile bütünlüğünü ve ileriye dönük olarak geleceğini ile ilgili plan ve gelecek yönetimi sağlama düşüncesinin bekarlara göre daha olumlu olmasının normal olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra “olumlu gelecek tasarımı” ve “yenilikçi olma” alt boyutlarında evli ve bekarların benzer tutum içerisinde olduğu ve fark oluşturmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Her iki grubunda yeniliğe ve değişime açık bir tutum içerisinde olduğu, geleceğini yönetme konusunda ve zorluklarla karşılaşmalar bile üstesinden gelebilmedeki tutumlarının benzerlik gösterdiği görülmüştür. Alanyazında da bu yönü ile ilgili olarak benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar mevcuttur (Padawer ve ark., 2007). Bu duruma bakış açıları ise bekarların hayal edilen geleceğe dair fikirlerin evli iken değişime uğrasa bile her iki yaşam biçiminin de kendine göre bir gelecek planlaması olmasından ve hayatını birleştirdiği insanla birlikte yaşamaya başladıktan sonra da gelecek hayallerini devam ettirdikleri şeklinde olmuştur (Tunç, 2022).

Araştırmada ele alınan bir diğer demografik değişkenlerden üniversite değişkenine bağlı olarak; araştırma grubunun geleceğe yönelik tutumunu gösteren ölçeğin genelinden ve diğer alt boyutlarının tamamında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Geleceğe yönelik tutum düzeylerine bakıldığında KSÜ’de okuyan öğrencilerin geleceğe yönelik tutum düzeylerinin ($\bar{X}=4.029\pm 0.773$), FÜ ($\bar{X}=3.627\pm 1.025$) ve ÇOMÜ ($\bar{X}=3.103\pm 0.826$) öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. KSÜ’de eğitim gören öğrencilerin büyük çoğunluğu 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen asrın felaketi olarak adlandırılan depremden yüksek oranda etkilenen il ve ilçelerden gelen öğrenci gruplarından oluşmaktadır. Bu yönü ile araştırma grubunda yer alan öğrenciler bu durumdan maddi, manevi ve psikolojik anlamında olumsuz etkilenmesine rağmen geleceğe yönelik tutumlarının ve beklentilerinin daha olumsuz olması beklenebilir bir sonuç gibi görünse de, kısmen bu durumdan daha az etkilenen araştırma grubundaki diğer üniversite öğrencilerine göre geleceğe yönelik tutumlarının olumlu olması onların bu durumu bir motivasyon kaynağı olarak kullandığını ve gelecekteki hedefine ulaşmak için bakış açılarında pozitif etkiye yol açtığı ile açıklanabilir. Çünkü bireylerin gelecek zaman perspektifli bakış açıları ileride ne olacağı ile ilgili daha fazla düşünme eylemi ve gelecekteki hedefine ulaşabilmek için daha fazla çaba içerisinde olmaları beklenen davranış olarak ortaya çıkabilmektedir (Karasar, 2014). Üniversite değişkenine bağlı olarak geleceğe yönelik tutumun incelendiği sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Pandemi, doğal afetler gibi olağandışı şartlara kişilerin uyumunu sağlamak ve bu doğrultuda bilimsel çalışmalar yapmanın önemli olduğu ifade edilmektedir (Öcal, 2021).

Araştırmanın bir diğer değişkeni olan mesleğe yönelik tutum değişkenine bağlı olarak; araştırma grubunun geleceğe yönelik tutumunu gösteren ölçeğin genelinden ve diğer alt boyutlarının tamamında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Buna göre araştırmada yer alan öğrencilerin mesleğe olan tutumlarının benzer özellikler gösterdiği belirlenmiştir. Araştırma grubunun puan ortalamalarına bakıldığında olumlu ve iyimser tutuma yakın ortalama içerisinde bulunduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra alanyazında geleceği konusunda olumsuz ve kötümser tutum sergileyen bireylerin geleceğini konusunda ne yapacaklarını bilememesi, kararsız olmaları ve başına kötü bir şeyler geleceği inancı onların kaygılarını artırdığını bildirilmektedir (Çakmak, 2005). Benzer olarak üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının değerlendirildiği araştırmada öğrencilerinin üniversiteye adaptasyonlarının sağlanmasının ardından, gelecek beklentilerini, planlarını oluşturduğu ve bunları gerçekleştirmeye yönelik gayretlerinin kaygıyı artırmasıyla ilişkili olduğu belirtilmiştir (Büyüktopçu, 2017). Diğer taraftan geleceğe yönelik tutumu iyimser/ olumlu tutuma sahip öğrenciler, mesleklerini icra etme düşüncelerinin daha pozitif, hedeflerine ulaşmış olmada olumlu düşünceye sahip olma ve bunların yaşatmış olduğu heyecanı hissederek tutumlarını ona göre şekil verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin bazılarında ise atanamama, iş bulmada sıkıntı yaşayacakları düşüncesi ve kararsızlıkları geleceğe korku/kaygı/ümitsiz yönelimi ortaya koydukları belirtilmiş, kişinin geleceği hususunda ne yapacağı hakkındaki bilinmezlik ve kararsızlığın ise geleceğe inancında kaygı meydana getirdiği ifade edilmektedir (Çakmak, 2005). Geleceğe kaygılı yönelim düzeyini indirmek veya azaltmak içinde atanmaya yönelik alternatif gelişmelerin ortaya konulmasının gerekliliği vurgulanmıştır (Öcal, 2021). Bu sayede üniversite öğrencilerinin mesleğe olumlu tutum beslemeleri daha kolay olabilecek diğer taraftan da yaşadıkları kaygı düzeylerinde de azaltmaya yardımcı olunabileceği söylenebilir. Araştırmacılar tarafından Uludağ Üniversitesi’nde okuyan 702 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin iyimserlik seviyelerinin artmasının geleceğe yönelik tutumlarını pozitif şekilde arttırdığı, olumlu tutumların artmasının motivasyonlarını kolaylaştırdığı ve üniversitede okuyan öğrencilerin okul hayatından da daha fazla doyum sağladıklarını belirlemişlerdir (Fırıncı, 2016).

Araştırmada ele alınan demografik değişkenlerden yaş değişkenine bağlı olarak; araştırma grubunun geleceğe yönelik tutumunu gösteren ölçeğin genel puan ortalamaları ve diğer alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). Araştırmada ele alınan ve “22-23” yaş grubunda yer alan öğrencilerin hem geleceğe yönelik tutum ölçek genel puan ortalamalarında ($\bar{X} = 3.308 \pm 0.916$), hem de diğer alt boyutlarda “18-19” yaş grubunda olanlara ($\bar{X} = 3.837 \pm 0.923$) göre anlamlı olarak daha düşük yani olumsuz tutuma sahip oldukları gözlemlenmiştir. Buradan hareketle, “18-19” yaş grubuna bakıldığında bu yaş grubunun üniversitelerin genelde birinci sınıf öğrencileri olması ve üniversiteye daha yakın dönem olan lise döneminden beri getirmiş oldukları geleceğine yönelik planlama, olumlu tasarım ve geleceği düşünme gibi amaç ve hedef belirleme motivasyonlarının daha pozitif olması ile ilişkili olduğu söylenebilir. Ayrıca hayallerinin gerçeğe dönüşme göstergelerinden biri olan ve üniversiteye yeni girmiş olma hevesinin, hedeflerine ulaşmada bir basamak olarak görme düşüncesini olumlu etkilemiş olabilir. Diğer taraftan ikinci ve üçüncü sınıflardan sonra gelecekle ilgili olarak yaşanan iş bulma, kazanç elde etme ve üniversite hayatından sonra hedeflerine ulaşabilmedeki olumsuz fikir ve kaygılar ilk yıllara nazaran var olan düşünce ve tutumlarının negatif olarak değişmesine etki etmiş olabilir. Alanyazında geleceğe yönelik tutum üzerine benzer ve farklı yaş grupları ile yapılan çalışmalara rastlanmaktadır. Gelecek zaman yönelimlerinin yaşa göre belirlenmeye çalışıldığı ve 191 genç, 128 orta yaş ve 85 bireyi de yaşlı sayılabilecek toplam 404 yetişkin bireye ve aralarından seçilen bazı kişilere zamana ve geleceğe dair, hayatın akışı ve yaş kavramları ile ilgili yapılandırılmış kısa görüşmeler düzenlenerek yapılan çalışma sonucunda; yaşlı daha büyük olanların, gençlere göre geleceğe yönelik daha az fırsat gördükleri, daha az düzenli ve geleceğe daha stresli baktıkları belirlenmiştir (Güler-Edwards, 2008). Bir diğer araştırma 10-30 yaş aralığında 935 kişiye uygulanmış 16 yaş ve daha küçük bireylerin geleceğe yönelimlerinin 16 yaş ve daha büyüklere göre daha zayıf olduğunu bulmuştur. Ayrıca geleceğe yönelik plan yapma konusunda 16 yaş ve üzeri grubun lehine anlamlı farklılık tespit etmiştir (Steinberg ve ark., 2009). Amerika'nın farklı bölgelerinde yaşayan ve gelecek zaman perspektiflerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada yaşları 24 ve üzerinde 1498 birey ele alınmıştır. Araştırmada genç erkeklerin geleceğe yönelik perspektifi ile eğitim seviyesi arasındaki pozitif bağlantının, ileri yaştaki bireylerde bulunan, gelecek perspektifi ve eğitim seviyesi arasındaki pozitif bağlantıdan daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Araştırmada yaş seviyesinin, bireylerin geleceğe ilişkin perspektifini yüksek oranda etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Padawer ve ark., 2007). Yine yaş ortalaması farklı Yeni Zelanda'da 1774 öğrenci üzerinde yapılan bir çalışmada, yaşları daha küçük olan kişilerin, aile bağlılık seviyesi ve geleceğe yönelimleri arasında belirlenen pozitif bağlantının, yaşları daha büyük olan bireylerin aile bağlılık seviyesi ve geleceğe yönelimleri arasındaki pozitif yöndeki bağlantıdan daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bireylerin ailelerine olan bağlılık seviyesi arttıkça, geleceğe yönelimlerinin de arttığı belirlenmiştir (Crespo ve ark., 2013). Bir diğer araştırma, Almanya'da yaşayan ve kişilerin gelecek zaman perspektifi ile ilgili olarak yaşları 20-90 arasında değişen 80 kişi üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada gelecek zaman perspektifine yönelik olarak kişilerin kendini motive etmesinin önemi ve bunlarla ilgili olarak tecrübe ve deneyimlerinin önemli olduğu vurgulanmaktadır (Lang ve Carstensen, 2002). Araştırmaların geleceğe yönelik tutum, gelecek yönelimleri ve geleceğe yönelik perspektif konularının ve ilişki aranan kavramlarla yaşa bağlı olarak ve genel anlamda sonuçlarına bakıldığında hangi yaş aralığında ele alınırsa alınsın, araştırma grupları içerisinde daha küçük yaş grubunda yer alanların geleceğe yönelme ve geleceğe ilişkin perspektif düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Mevcut araştırmada da sonuçların benzerlik içerisinde olduğu söylenebilir.

Konu ile ilgili olarak araştırmacılar; kadın veya erkek farkı gözetmeden her bireyin geleceğe dair fikirleri, beklentileri ve planlarının olduğunu, bazı insanlarda bu hedeflerinin ilk sırasında aile ilişkileri oluştururken, bazılarının da geleceğe dair olan hedeflerinin ilk sırasında mesleki kariyerleri geldiği bildirilmiştir (Greene ve Wheatley, 1992). Doğal olarak insanlar beklentilerini gerçekleştirebilmesi için geleceğe dair bazı hazırlıkları yapmalıdır. Bunun yanı sıra bireyin içerisinde bulunduğu sosyoekonomik seviye, etrafında bulunan insanlar ve aile beklentileri, bireyin geleceğe yönelik tutumları üzerinde etkili olabilmektedir (Greene ve De Backer, 2004).

SONUÇLAR

Araştırmanın ana teması olan ve üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının incelendiği bu araştırmada, örneklem grubundan elde edilen veriler doğrultusunda geleceğe yönelik tutum ölçeğinin geneli ve bu ölçeğin alt boyutları arasında pozitif yönde ve doğrusal bir ilişki olduğu ve bunun da istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre:

Araştırma grubunda yer alan üniversite öğrencilerinin geleceği düşünme ve planlama, olumlu gelecek tasarım /iyimserlik, yenilikçi olma ve geleceği yönetme düzeyleri arttıkça geleceğe yönelik olumlu tutumlarının da arttığı söylenebilir. Araştırma grubunda yer alan üniversite öğrencilerinin geleceği düşünme ve planlama düzeyleri arttıkça olumlu gelecek tasarım / iyimserlik, yenilikçi olma ve geleceği yönetme düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Araştırma grubunda yer alan üniversite öğrencilerinin olumlu gelecek tasarım /iyimserlik düzeyleri arttıkça geleceği yönetme düzeylerinin de arttığı söylenebilir.

Elde edilen verilerin istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal ve pozitif yönde olması, geleceğe yönelik tutumu oluşturan alt boyutların da birbirleri ile yüksek düzeyde korelasyon göstermesi genel tutumun oluşmasında bütün boyutların birbiri ile ilişki içerisinde olduğunu göstermektedir. Yani genel tutumu oluşturan öğeler azaldıkça diğer öğelerde azalmakta, tersi durumunda ise genel tutumu oluşturan öğeler arttıkça diğer öğelerinde arttığı söylenebilir. Buna ilave olarak bütün alt boyutların geleceğe yönelik tutumları ölçmede yapı olarak benzer özellikler göstermesi ölçülmek istenen ve hedeflenen durumun benzer noktaları ele aldığı söylenebilir.

Üniversitelerin spor eğitimi alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının ele alınan değişkenlere göre nasıl şekillendiğini öğrenmek amacı ile yapılan bu araştırma neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin üniversite değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin medeni durum değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin mesleğe yönelik tutum değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda diğer bir sonuç olarak, spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin geleceklerini düşünerek planlı hareket ile farklı stratejiler geliştirmelerinin, bazı zorluklar olsa da iyimser olmalarının, yeniliklere, değişime açık olmalarının, geleceği yönetmede ne yapacakları hakkında fikir üretmelerinin ve belirsizlikleri bir fırsat olarak görerek pozitif tutum içerisinde olmalarının geleceğe yönelik tutumlarına da olumlu ve pozitif etki edeceği yönünde sonuca ulaşılmıştır.

Etik Beyan

Bu çalışma, 2024 tarihinde Prof. Dr. Yunus Emre Karakaya danışmanlığında sunulan “*Spor Eğitimi Alan Öğrencilerin Geleceğe İlişkin Tutumlarının Araştırılması*” başlıklı yüksek lisans tezine dayanmaktadır. Bu çalışmanın etik izinleri 03/11/2022 tarihli 2022/22 numaralı Fırat Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından verilmiştir. Bu çalışma araştırmacıların kendi imkanlarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada bir çıkar çatışması bulunmamaktadır ve birinci yazar %50 ikinci yazar %50 oranında makaleye katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Akyol, E. Y. (2021). *Kadınlarda romantik ilişkide istismardan kendini toparlama gücüne: bir model test etme çalışması*. [Doktora tezi], Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bodur, G., & Seren-Harmanacı, A.K. Geleceğe yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve türk toplumunda geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 21, 5-13.
- Burant, C. J. (2006). *Optimism/pessimism as a mediator of social structural disparities effects on physical health and psychological well-being: A longitudinal study of hospitalized elders*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi], Case Western Reserve University, Cleveland, United States.
- Büyüktopçu UK. (2017). *Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Ankara: Ankara Üniversitesi, 2017.
- Carver, C.S., Scheier, M.F., & Segerstrom, S.C. (2010). Optimism. *Clinical Psychology Review*, 30(7), 879-889. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2010.01.006>
- Chang, E.C., Maydeu-Olivares, A., & D’Zurilla, T.J. (1997). Optimism and pessimism as partially independent constructs: Relationship to positive and negative affectivity and psychological well-

- being. *Personality and Individual Differences*, 23(3), 433-440. [https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(97\)80009-8](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(97)80009-8)
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2000). *Research methods in education*, 5th ed, RoutledgeFalmer, Taylor & Francis Group.
- Crespo, C., & Jose, P. E., Kielpikowski, M., & Pryor, J. (2013). On solid ground: family and school connectedness promotes adolescents future orientation. *Journal of Adolescence*, 36, 993-1002.
- Çakmak, Ö., & Hevedanlı, M. (2005). Eğitim ve fen-edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 115-127.
- Çokluk, Ö (2014). *Örgütlerde tükenmişlik: yönetimde çağdaş yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eryılmaz, A. (2011). Ergen öznel iyi oluşu ile olumlu gelecek beklentisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 24(3), 209-215.
- Fıncı-Kodaz A. (2016). *İyimserlik, geleceğe yönelik tutum, akademik içsel motivasyon ve akademik doyum arasındaki ilişkilerin yapısal eşitlik modellenmesi ile incelenmesi*. [Doktora Tezi], Bursa: Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gjesme, T. (1983). Introduction: an inquiry into the concept of future orientation. *International Journal of Psychology*, 18, 347-350.
- Greene, A.L. Wheatley, S.M. (1992). I've got a lot to do and i don't think i'll have the time: gender differences in late adolescents' narratives of the future. *Journal of Youth and Adolescence*, 21(6), 667-686.
- Greene, B.A., & De Backer, T.K. (2004). Gender and orientations toward the future: links to motivation. *Educational Psychology Review*, 16(2), 91-120.
- Güler A. (2004). *Relationship between self-construals and future time orientations*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Middle East Technical University.
- Güler-Edwards A. (2008). *Relationship between future time orientation, adaptive self-regulation and well-being: self-type and age related differences*. [Doktora Tezi]. Ankara: ODTÜ/ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler-Edwards, A., & İmamoğlu, E.O. (2007). Geleceğe ilişkin yönelimlerde benlik tipine bağlı farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22(60), 115-132.
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koçyiğit, M. (2014). *Cinsiyete ve ait olma düzeylerine göre üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları*. [Yüksek lisans tezi], Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Lang, F.R., & Carstensen, L.L. (2002). Time counts: future time perspective, goals, and social relationships. *Psychology and Aging*, 17(1), 125.
- Lopez, S. V. (2018). *The role of unrealistic optimism in college student alcohol-related risky sexual behavior*. [Doktora Tezi]. Oklahoma State University.
- MacLeod, A.K., & Conway C. (2007). Well-being and positive future thinking for the self versus others. *Cognition and Emotion*, 21(5), 1114-1124.
- MacLeod, A. K., Tata, P., Kentish, J., Carroll, F., & Hunter, E. (1997). Anxiety, depression, and explanation-based pessimism for future positive and negative events. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory and Practice*, 4(1), 15-24.
- Malinowski, P., & Lim, H.J. (2015). Mindfulness at work: positive affect, hope, and optimism mediate the relationship between dispositional mindfulness, work engagement, and well-being. *Mindfulness* 6(6): 1250-1262. <https://doi.org/10.1007/s12671-015-0388-5>
- McInerney, D M. (2004). A discussion of future time perspective. *Educational Psychology Review*, 16(2), 141-151. <https://doi.org/10.1023/b:edpr.0000026610.18125.a3>

- Mens, M. G., Scheier, M.F., & Carver, C.S. (2021). Optimism. In C. R. Snyder, S. J. Lopez, L. M. Edwards, & S. C. Marques (Eds.), *The oxford handbook of positive psychology* (pp. 396–412). Oxford University Press.
- Nuttin, J., & Lens, W. (1985). *Future time perspective and motivation: theory and research method*. Belgium: Leuven University Press.
- Öcal, E. (2021). *Üniversite öğrencilerinin iyilik hali, kişisel gelişim yönelimi ve geleceğe yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi], Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Özselam, M. (2023). *Spor bilimlerinde okuyan öğrencilerin gelecek beklentisi ve kaygılarının akademik motivasyonu üzerine etkisinin incelenmesi spor bilimlerinde okuyan öğrencilerin gelecek beklentisi ve kaygılarının akademik motivasyonu üzerine etkisinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi], Kütahya: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Padawer, E. A., Jacobs-Lawson, J. M., Hershey, D. A., & Thomas, D. G. (2007). Demographic indicators as predictors of future time perspective. *Current Psychology*, 26, 102-108.
- Salant, D.A., & Dillman P. (1994). *How to conduct your own survey*. New York: Wiley.
- Santilli, S., Marcionetti, J., Rochat, S., Rossier, J., & Nota L. (2016). Career adaptability, hope, optimism, and life satisfaction in italian and swiss adolescents. *Journal of Career Development*, 44(1), 62–76. <https://doi.org/10.1177/0894845316633793>
- Seijts, G. H. (1998). The importance of future time perspective in theories of work motivation. *The Journal of Psychology*, 132(2), 154-168.
- Shmotkin, D., & Eyal, N. (2003). Psychological time in later life: Implications for counseling. *Journal of Counseling and Development*, 81(3), 259-273.
- Smith, J. (1998). *Zaman yönetimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Steinberg, L., Graham, S., O'brien, L., et al. (2009). Age differences in future orientation and delay discounting. *Child Development*, 80(1), 28-44.
- Strathman, A., Gleicher, F., Boninger, D.S., & Edwards C. S. (1994). The consideration of future consequences: Weighing immediate and distant outcomes of behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(4), 742–752. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.66.4.742>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Allyn & Bacon / Pearson Education.
- Thome-Dutra L., Koller S. H., McWhirter E. H., & McWhirter, B. (2015). Application of the future expectation scale for adolescents (fesa) in Brazil. *Psychology/Psicologia Reflexão e Crítica* 28(2), 331-339.
- Topaktaş, B. (2015). *Adölesanlarda algılanan sosyal desteğin gelecek beklentisi ve ruhsal belirti düzeyleri ile ilişkisi*. [Yüksek Lisans Tezi], Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tuncer M. (2011). Ergen gelecek beklentileri ölçeğinin türkçeye uyarlanması. *Electronic Turkish Studies*, 6(3), 1265-1275.
- Tunç, Y. (2022). *Ortaokul öğretmenlerinin geleceğe yönelik tutumlarının demografik değişkenler ve iş durumu değişkenlerine göre incelenmesi*. [Yüksek Lisan Tezi], Ankara: Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vehkakoski T.M. (2019). “Can do!” Teacher promotion of optimism in response to student failure expectation expressions in classroom discourse. *Scandinavian Journal of Educational Research* 1-17. <https://doi.org/10.1080/00313831.2019.1570547>
- Zaleski Z. (1996). Future anxiety: concept, measurement, and preliminary research. *Personality and Individual Differences*, 21(2), 165-174. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(96\)00070-0](https://doi.org/10.1016/0191-8869(96)00070-0)

EXTENDED SUMMARY

This research was conducted to determine how the future attitudes of university students receiving sports education are shaped depending on the demographic variables discussed.

This research was conducted with the descriptive research method in the comparative scanning model. The population of the research consists of students studying at the Sports Sciences Faculties of universities in the 2023-2024 academic year. The sample group consists of students studying at the Sports Sciences Faculties of Fırat University, Kahramanmaraş Sütçü İmam University and Çanakkale Onsekiz Mart University and who want to participate in the research on a voluntary basis. Sample group consists of a total of 602 students. In the research, in order to obtain the opinions of the sample group and collect data, a personal information form created by the researcher himself, as well as an attitude scale towards the future consisting of four sub-dimensions, was used.

Analyzes of the quantitative data obtained from the scale form used were made with the licensed SPSS 24.0 package program.

In the future attitude scale of the research, a statistically significant difference was found in the variables of university students receiving sports education, age ve marital status ($p < 0.05$). However, no significant difference was detected in the variables of attitude towards the profession ($p > 0.05$). In addition, in line with the data obtained from the research group, it was determined that there was a positive linear, medium, high and very high level relationship between the sub-dimensions of the attitude towards the future scale, and this was also statistically significant.

In this study, which is the main theme of the research and examines the attitudes of university students towards the future, it was concluded that there is a positive and linear relationship between the overall attitude scale towards the future and the sub-dimensions of this scale in line with the data obtained from the sample group, and that this is statistically significant. It can be said that as the levels of thinking and planning for the future, positive future design/optimism, being innovative and managing the future of the university students in the research group increase, their positive attitudes towards the future also increase. It can be said that as the levels of future thinking and planning of the university students in the research group increase, their levels of positive future design / optimism, being innovative and managing the future also increase. It can be said that as the positive future design/optimism levels of the university students in the research group increase, their future management levels also increase.

As a result of this research conducted to learn how the attitudes of university students studying in the field of sports education at universities towards the future are shaped according to the variables discussed, the following results were reached: It has been concluded that there is a difference between the attitudes of university students who receive sports education towards the future according to the university variable. It has been concluded that there is a difference between the attitudes of university students who receive sports education towards the future according to the age variable. It has been concluded that there is a difference between the attitudes of university students who receive sports education towards the future according to the marital status variable. It was concluded that there was no difference between the attitudes of university students receiving sports education towards the future according to the attitude variable towards the profession.